

Licht blijft op rood voor indexatie

“We willen dolgraag de pensioenen indexeren. De rendementen op de beleggingen waren in 2014 bijzonder hoog en toch blijft het licht op rood voor de indexatie van de pensioenen.” De lage rente is de boosdoener, aldus Atzo Nicolaï, de voorzitter van Pensioenfonds DSM Nederland (PDN).

In een uitgebreid interview in dit jaarbericht kijkt hij samen met Ton de Boer, de plaatsvervangend voorzitter van PDN, terug op het jaar 2014.

De belangrijkste cijfers uit het jaarverslag van PDN zijn op de binnenpagina's van dit jaarbericht in een overzicht weergegeven. Daaruit blijkt hoe de kerncijfers van een pensioenfonds de dekkingsgraad bepalen.

Uitgebreidere informatie over het wel en wee van het pensioenfonds in 2014 staat in het Jaarverslag. Het Jaarverslag is te vinden op de website van PDN. Een papieren exemplaar kan aangevraagd worden via de Pension Desk van PDN (045-5788100).

Het bestuur van PDN beveelt het lezen van dit jaarbericht bij iedereen bijzonder aan. Het is belangrijk op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen bij het eigen pensioenfonds. Vooral in de huidige, voor pensioenfondsen, spannende tijd. Dit Jaarbericht helpt daarbij.

Contact

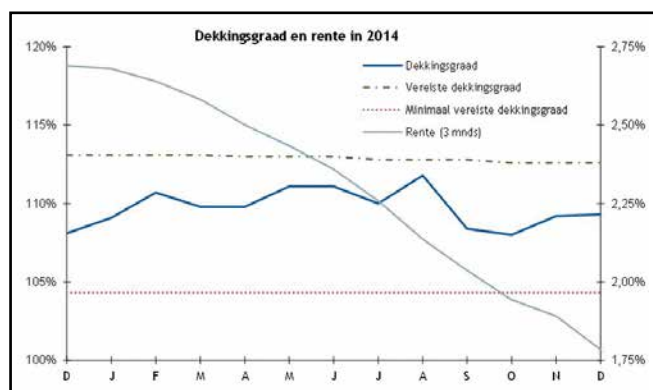
Bij vragen over je pensioen kun je terecht,

op de website van PDN:
www.PDNpensioen.nl

bij onze Pension Desk:
tel.: 045-5788100

of e-mail naar:
Info.PDN@dsm.com

Dekkingsgraad en rente in 2014

De dekkingsgraad bedroeg eind 2014 109,3%. Met die dekkingsgraad voldeed PDN aan de minimale eisen van De Nederlandsche Bank (DNB), waardoor voorkomen kon worden dat er gekort moest worden op de pensioenen en de pensioenopbouw.

De dekkingsgraad was echter niet hoog genoeg om indexatie (toeslagverlening) van de pensioenen en pensioenopbouw mogelijk te maken. Door de erg lage rente steeg de dekkingsgraad, ondanks goede rendementen op de beleggingen, niet voldoende.

De dekkingsgraad is de belangrijkste maatstaf voor de financiële situatie bij het pensioenfonds. Hij geeft aan in hoeverre het pensioenvermogen op een bepaald moment toereikend is om te voldoen aan de toekomstige pensioenverplichtingen. In de loop van 2014 schommelde de dekkingsgraad rond de 109% en 110%. De rente daalde daarentegen van 2,7% naar 1,8%.

Nicolaï en De Boer kijken terug op 2014

2014, een jaar vol paradoxen

"Het jaar 2014 was een jaar vol paradoxen." Zo kijkt Atzo Nicolaï, de voorzitter van Pensioenfonds DSM Nederland (PDN), terug op dat jaar. "Het vermogen van ons pensioenfonds nam flink toe. We hebben meer dan 7 miljard euro aan vermogen. Dat is hoger dan ooit tevoren en zelfs meer dan voor de crisis in 2008. Die goed gevulde pensioenkas is mede te danken aan het zeer hoge rendement van meer dan 17% dat we in 2014 op de pensioengelden maakten. Maar door de extreem lage rente is de dekkingsgraad niet omhoog te krijgen naar een niveau dat pensioenen en de pensioenopbouw weer geïndexeerd kunnen worden. Dat is een raar gevoel voor een pensioenbestuurder, we willen dolgraag indexeren, toch blijft het licht op rood voor indexatie."

Nicolai wijst erop dat het rekenen met die lage rente nu eenmaal de regel is waar de politiek voor gekozen heeft en de toezichthouders strak op toezien. Hij ziet nog meer paradoxen. "Vorig jaar heeft het parlement regels opgesteld voor pensioenfondsen die bekend staan onder de naam nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK). Die regels moeten ervoor zorgen dat het pensioensysteem stabiel wordt. Ze zorgen er echter ook voor dat de kans op indexatie nóg kleiner wordt. Dat betekent dat er de komende jaren waarschijnlijk niet geïndexeerd kan worden. En dan te bedenken dat gepensioneerden met hun pensioen en actieve deelnemers met hun pensioenopbouw in de afgelopen tijd al een flinke indexatie-achterstand hebben opgelopen."

Atzo Nicolaï (links)
en Ton de Boer

Toch kan Nicolai de situatie nog enigszins relativiseren. "We kunnen weliswaar niet indexeren, maar op dit moment is de inflatie erg laag. Dat betekent dat de koopkracht van de pensioenen minder sterk worden aangetast dan bij een hoge inflatie. Daarnaast zorgen de nieuwe pensioenregels er ook voor dat, als het pensioenfonds onverhoopt zou moeten korten op de pensioenen, die korting uitgesmeerd mag worden over een langere periode en daardoor minder hard aankomt."

Risicobereidheidsonderzoek

Plaatsvervangend voorzitter van PDN, Ton de Boer, wijst op de aanpassingen die nodig zijn in deze situatie. "We redden het niet meer met de huidige beleggingsstrategie. Daarom is het goed dat het fonds een risicobereidheidsonderzoek heeft laten uitvoeren onder de gepensioneerden en actieve deelnemers. Die

onderzoekresultaten lieten zien dat zij vinden dat het fonds iets meer risico mag nemen bij het beleggen van pensioengelden. Dat geeft het bestuur van het fonds wat meer ruimte als het om de manier van beleggen gaat. Het bestuur wil de risico's zo goed mogelijk verdelen tussen de verschillende generaties binnen het pensioenfonds. Dat is lastig en zorgt voor de nodige discussie in het bestuur."

De lage dekkingsgraad en het beleggen van de pensioengelden zijn niet de enige vraagstukken die op dit moment spelen rond de pensioenen van PDN. Vóór 1 juli moeten de sociale partners (werkgever DSM en de vakbonden) het eens worden over de hoogte van de pensioenpremies die betaald worden om de pensioenen op te bouwen. "Ook hier speelt de lage rente weer een vervelende rol," maakt De Boer duidelijk. "Eenvoudig gezegd, als de rente laag is moet de premie hoog zijn. Eigenlijk is de premie die nu door werkgever en werknemers samen betaald wordt te laag om de kosten van de toekomstige opbouw te dekken. Op dit moment wordt iedere maand al 22% van het brutosalaris aan pensioenpremie betaald. Dat kan niet veel hoger. Dat wordt dus een moeilijke beslissing voor de sociale partners. Daarnaast is pensioenopbouw, door wettelijke regels vanaf begin dit jaar al een stuk beperkt. Werknemers met een bruto salaris hoger dan 100.000 euro kunnen boven dat bedrag niet langer meer fiscaal vriendelijk pensioen opbouwen."

Netto-pensioenregeling

Op verzoek van de sociale partners is er begin dit jaar een aparte 'Nettopensioenregeling' gekomen voor deze groep werknemers. Zij kunnen nu via een andere pensioenregeling een zogenaamd netto-pensioen opbouwen bij PDN. Op die manier zijn ze ook verzekerd van nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen voor het salarisdeel boven 100.000 euro. De Boer: "Verreweg de meeste werknemers met dat hoge salaris maken gebruik van de nieuwe regeling."

Terugkijkend naar 2014 wijst Nicolai ook nog op de 'governance' van het pensioenfonds, de manier waarop het bestuur geregeld is. "We hebben vorig jaar opnieuw gekozen voor een paritair bestuur. Dat wil zeggen een bestuur met vertegenwoordigers van de werkgever, de werknemers en de gepensioneerden. Dat is niet zo voor de hand liggend als je zou denken. We hadden ook voor een bestuur met fulltime professionele bestuurders kunnen kiezen. Immers, het runnen van een pensioenfonds wordt steeds ingewikkelder. De toezichthouder stelt, overigens terecht, steeds hogere eisen aan bestuurders en fondsen. Er moet steeds meer uitgelegd worden aan actieve deelnemers en gepensioneerden. Dat maakt de taak van bestuurders erg zwaar. Het is steeds moeilijker uit alle geledingen geschikte bestuurders te vinden."

Kleinere pensioenfondsen verdwijnen daardoor in hoog tempo. Ze sluiten zich aan bij grotere fondsen of kiezen samen met andere fondsen voor andere modellen. Mede door die ontwikkelingen is PDN inmiddels gestart met een 'strategie-studie'. De pensioenwereld verandert in hoog tempo. En ook het karakter van het fonds zal de komende tijd veranderen. Het aantal werknemers dat een pensioen opbouwt bij PDN zal slinken als DSM Nederlandse onderdelen van het concern verkoopt. Daarom denkt PDN nu al na hoe het verder moet als fonds. "Die strategie-studie is er niet omdat het fonds niet goed zou functioneren," benadrukt De Boer. "Het is vooral vooruit kijken om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op de toekomst." En Nicolai vult aan: "Misschien zijn er vormen waar je schaalvoordelen kunt behalen. De kosten van het fonds worden dan kleiner en dat komt ten goede aan de pensioenen van gepensioneerden en de DSM-werknemers." Een vergelijking met de kosten die andere Nederlandse pensioenfondsen maken, liet vorig jaar overigens zien dat PDN die vergelijking goed kan doorstaan.

Digitale communicatie

Tenslotte wijst Nicolai nog op een andere ontwikkeling waarmee actieve deelnemers en gepensioneerden nog dit jaar te maken krijgen. "Tot nu toe gebeurt de communicatie van het fonds met de deelnemers nog vooral op papier. De gepensioneerden krijgen het blad Pensioencontact op papier thuis gestuurd. Anderen krijgen de brieven van het pensioenfonds op papier. Dat gaat veranderen. Binnenkort geschiedt alle communicatie digitaal. Brieven, pensioenoverzichten, nieuwsbrief, het blad Pensioencontact en andere communicatie komt dan terecht in een digitale brievenbus op de website van PDN. De deelnemer ontvangt straks telkens een seintje in de vorm van een e-mail of een kaartje als het pensioenfonds iets in zijn of haar persoonlijke digitale brievenbus heeft gestopt. Natuurlijk zijn er ook mensen die geen internet hebben of toch liever alle communicatie op papier willen ontvangen. Die kunnen dat aangeven. Dan blijven zij alles, zoals nu, op papier ontvangen. Maar ik verwacht dat dit een kleine groep zal zijn. Ik kom steeds vaker zelfs 80-plussers tegen die best goed thuis zijn in de digitale wereld."

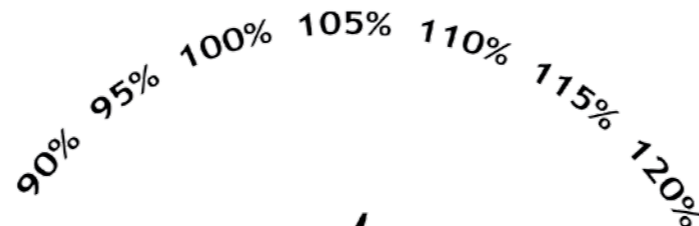
Pensioenverplichtingen PDN eind 2013 (in € milj.)	5.087
Veranderingen in deze verplichtingen gedurende 2014:	
Uitkeringen aan pensioengerechtigden	-236
Nieuwe pensioenaanspraken die deelnemers in 2014 hebben opgebouwd	+77
Stijging van de verplichtingen door lagere rente	+929
Overig	-24
Verplichtingen van het fonds eind 2014	5.833
Verplichtingen voor risico deelnemer (PPS/VPS)	+278
Totaal verplichtingen	6.111

Dalende rente - stijgende verplichtingen

Als de rente waarmee het pensioenfonds zijn verplichtingen moet berekenen daalt, dan stijgen de pensioenverplichtingen.

Beleggingsrendementen in 2014	
Aandelen	12,5%
Onroerend goed	31,4%
Vastrentende waarden	24,4%
Alternatieve beleggingen	6,9%
Totaal beleggingsrendement	17,7%
Totaal pensioenvermogen eind 2013 (in € milj.) 5.498	
Wijzigingen in belegd vermogen gedurende 2014:	
Pensioenuitkeringen	- 234
Ontvangen Pensioenpremies	+ 94
Beleggingsopbrengsten	+1.012
Overig	+ 4
Totaal pensioenvermogen (risico fonds)	6.374
PPS- en VPS-gelden (risico deelnemer)	+ 278
Totaal pensioenvermogen eind 2014	6.652

Aantal deelnemers eind 2014	
Actieve deelnemers	6.856
Gepensioneerden	13.981
Slapers en overigen	8.140

Dekkingsgraad 109,3

PPS- en VPS-gelden (risico deelnemer)

In de PPS- en VPS-regeling bouwen deelnemers kapitaal op en geen aanspraken op een toekomstige pensioenuitkering. Tot het moment dat het PPS- of VPS-kapitaal een aanspraak op een toekomstige pensioenuitkeringen wordt, draagt de individuele deelnemer het risico en niet het fonds (collectief). De PPS- en VPS-regelingen worden om die reden niet meegenomen bij de berekening van de dekkingsgraad.

Pensioenverplichtingen van het fonds € 5.833 miljoen.

Pensioenvermogen van het fonds € 6.374 miljoen.

Het Verantwoordingsorgaan

V.l.n.r. H. Lukkezen, N. Griffioen, H. Bos (aspirant lid), H. Beun, F. de Kok, K. Sonnenschein, R. Mesters.
(op de foto ontbreken J. Barendse en H. Breiner-Bosma)

Het Verantwoordingsorgaan (voorheen College van Belanghebbenden) heeft als taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur van het pensioenfonds en dat bestuur over een aantal zaken te adviseren.

Als gevolg van de Wet versterking bestuur pensioenfonds is de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan in 2014 iets gewijzigd.

Vanaf 1 juli 2014 is het aantal zetels voor de pensioengerechtigden verhoogd van drie naar vier. Voor de vertegenwoordigers van de werknemers is het aantal verlaagd van drie naar twee. Ook het aantal zetels namens de werkgever is teruggebracht van drie naar twee leden.

Het Verantwoordingsorgaan zag er eind 2014 als volgt uit: J. Barendse (voorzitter), H. Breiner-Bosma, F. de Kok en H. Beun namens de pensioengerechtigden. K. Sonnenschein (plv. voorzitter) en R. Mesters namens de werkgever. H. Lukkezen en Nico Griffioen namens de werknemers.

Het Verantwoordingsorgaan oordeelt positief over het handelen van het bestuur en over het totaal gevoerde beleid van het bestuur in 2014.

Het beveelt aan aandacht te besteden aan de toekomstige wijziging van het toeslagenbeleid, met name waar het gaat om evenwichtigheid in de belangenafweging tussen de verschillende geledingen binnen PDN. Verder beveelt het Verantwoordingsorgaan aan in de communicatie goed aandacht te geven aan de renteaafdekking en de vele wijzigingen in de pensioenregeling.

De Raad van Toezicht

V.l.n.r. J. Maassen, W. de Jong en J. Kragt

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het bestuur van PDN en beoordeelt het functioneren van het bestuur en de processen die het bestuur gebruikt. De Raad van Toezicht (voorheen het College van Toezicht) bestaat uit drie onafhankelijke leden. In 2014 waren dat J. Maassen, W. de Jong en J. Kragt.

De Raad van Toezicht heeft vanwege veranderde wetgeving bepaalde nieuwe goedkeuringsbevoegdheden en een zwaardere taak gekregen in vergelijking met zijn voorganger, het College van Toezicht.

Over 2014 oordeelt de Raad van Toezicht dat het bestuur van PDN professioneel is en

er sprake is van zorgvuldige besluitvorming waarbij het bestuur rekening houdt met alle relevante aspecten en zorgvuldig kijkt naar de evenwichtige afweging van belangen.

De Raad van Toezicht beveelt voor 2015 onder meer aan gericht te communiceren bij de introductie van nieuwe spaarmogelijkheden onder het motto 'Investeren in het eigen pensioen is een goede zaak'.

Het bestuur van PDN

De samenstelling van het bestuur zag er in 2014 als volgt uit:

V.l.n.r.: J. van Engelen, G.J. Nieboer, M. Ubachs, K. Pikaart, A. de Boer, J. Franssen van de Putte, A. Nicolaï, P. Nabben, P. Rennen.
(Op de foto ontbreekt M. van Heeswijk-Kuster)

Het bestuur van PDN bestaat uit zes leden (inclusief voorzitter) die benoemd zijn op voordracht van DSM Nederland B.V., drie leden benoemd op voordracht van de centrale ondernemingsraad DSM Nederland B.V. en drie leden benoemd na verkiezing uit en door de pensioengerechtigden.

Benoemd op voordracht van DSM Nederland B.V.

A. Nicolaï (voorzitter)
K. Pikaart
M. van Heeswijk - Kuster
G.J. Nieboer
Vacature
Vacature

Benoemd op voordracht van de centrale ondernemingsraad DSM Nederland B.V.

P. Nabben
A. de Boer (plv. voorzitter)
P. Rennen

Benoemd na de verkiezing uit en door de pensioengerechtigden

J. van Engelen
J. Franssen van de Putte
M. Ubachs

Het bestuur van PDN heeft met belangstelling kennis genomen van de oordelen van de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan en de daarbij geconstateerde bevindingen en aanbevelingen. Een aantal bevindingen en aanbevelingen zal in 2015 leiden tot acties van het bestuur.

(De complete reactie van het bestuur op de beide oordelen en de tekst van die oordelen zijn te vinden in het jaarverslag 2014 van PDN op de website van PDN.)

Website van PDN in een nieuwe jas

De website van het pensioenfonds is onlangs in een moderner jasje gestoken.

De pagina's van de website en de brochures zijn nu ook beter te openen en te lezen op kleine beeldschermen, zoals tablets en smartphones. De inhoud van de website is hetzelfde gebleven.

Deze vernieuwing van de website, het 'responsive' maken, heeft wel tot gevolg dat de website niet meer optimaal werkt bij internet gebruikers met een verouderde browser, bijvoorbeeld Internet Explorer 8. Een meer bijdetijdse browser (behalve Internet Explorer 11 ook Chrome, Firefox of Safari) is gratis te downloaden en te installeren via internet.

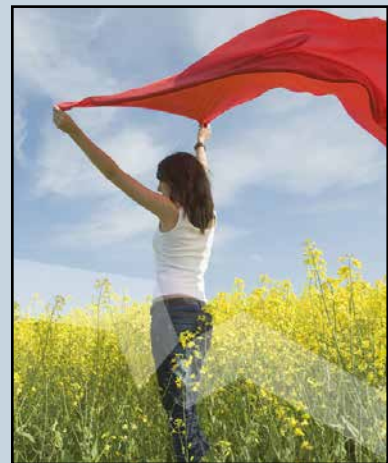
Deelnemersonderzoek laat vertrouwen in pensioenfonds zien

In de laatste maanden van 2014 is een deelnemersonderzoek gehouden onder de actieve deelnemers van het fonds (de DSM-werknemers). Bij dat het onderzoek, dat door bijna duizend deelnemers werd ingevuld, bleek dat een grote meerderheid van de deelnemers (83%) er vertrouwen in heeft dat PDN hun belangen goed behartigt.

Dat neemt overigens niet weg dat de helft van de mensen die reageerden op het onderzoek lieten weten dat ze zich wel eens zorgen maakten om de financiële situatie van het pensioenfonds en daarmee ook over hun eigen toekomstig pensioen. Die zorg bestaat er vooral uit dat men denkt dat men minder aan pensioen krijgt uitbetaald dan nu wordt toegezegd.

Verder bleek uit het onderzoek dat men (89%) vindt dat PDN de deelnemers van het fonds voldoende informeert over de pensioenen bij het pensioenfonds.

Ruim de helft van de respondenten zegt in 2014 de website van PDN te hebben bezocht. Vooral het onderdeel 'Mijn pensioen' op de website, waar ook de pensioenplanner te vinden is, bleek veel bezocht te worden.

Pensioenkennis & bewustzijn		
Vraag 8 In de pensioenregeling van PDN loopt u risico's. Welke risico's kent u?		
	2014	2012
Toeslagverlening (indexatie van mijn pensioenopbouw) vindt alleen plaats als de financiële toestand van PDN dat toelaat	69%	71%
De financiële situatie van PDN kan er toe leiden dat er gekort wordt op wat er 'in uw pensioenpot zit' (de opgebouwde pensioenaanspraken)	68%	78%
Als de pensioenregeling zo duur wordt dat de premie ontoereikend is, gaat u mogelijk jaarlijks minder pensioen opbouwen (korting op de toekomstige jaaropbouw)	57%	63%
Geen van bovenstaande	13%	12%

23 **Bridgevest**

Een van de vragen uit het onderzoek. Alle vragen en antwoorden van het deelnemersonderzoek zijn te vinden op de website van PDN.

Disclaimer

De in dit jaarbericht verstrekte informatie van stichting Pensioenfonds DSM Nederland, gevestigd te Heerlen (het pensioenfonds) is van algemene aard, uitsluitend indicatief en aan wijzigingen onderhevig. De vermelde gegevens zijn uitsluitend bedoeld om de deelnemers algemene informatie te verschaffen. De gegeven informatie wordt verondersteld betrouwbaar te zijn, echter het gebruik van de informatie geschiedt geheel voor risico van de gebruiker. Noch de uitvoerder (zijnde DSM Pension Services BV), noch het pensioenfonds aanvaardt enige aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden of onvolkomenheden in de informatie, of voor schade ontstaan in verband met het gebruiken, het afgaan op of verspreiden van informatie. Rechten kunnen uitsluitend worden ontleend aan het voor de deelnemer geldende pensioenreglement.

Colofon

Productie + tekst: DSM Pension Services
Vormgeving + druk: PPM Event & Media Support. www.ppm-events.nl
Foto's: Annemiek Mommers, e.a.